

Ćwiczenia wykonywane podczas jednej z lekcji kursu „Piszę, bo chcę i umiem”

Temat: Bohater

Każde opowiadanie jest opowieścią o człowieku i jego konfliktach z innymi ludźmi, bądź z warunkami w jakich się znalazł. (...) Każde opowiadanie składa się z trzech istotnych elementów: postaci, problemu i nagrody za rozwiązanie problemu. To są podstawy. Z tym że problem i nagroda mają znaczenie drugorzędne wobec zmagania postaci z trudnościami, jakie nastrocza problem. (L. L'Amour, Jak zostać postacią)

Myśl o postaci jak o żywym człowieku. Ma ona swoją historię, doświadczenia, które ją ukształtowały. Ma rodzinę, przyjaciół, znajomych. A może nie ma rodziny ani przyjaciół – jeśli tak – dlaczego? Tworząc bohatera, nie zapominaj o zadawaniu sobie pytań. Kim on (lub ona) jest? Jak wygląda? Co sprawiło, że jest taki a nie inny. Dlaczego właśnie tak ma na imię.

Zanim wprowadzisz bohatera (lub bohaterkę) do opowiadania, poznaj ją najlepiej, jak potrafisz. Dowiedz się o nim lub o niej wszystkiego, co się da. Nie oceniaj swojego bohatera. Po prostu mu się przyglądaj. I spróbuj go zrozumieć. Im lepiej będziesz go znała, tym łatwiej będzie Ci się o nim pisało.

Przyjrzyj się uważnie ludziom w Twoim otoczeniu. Czym się wyróżniają? Kim są? Stwórz listę cech, o których musisz pamiętać, tworząc postać. Co sprawi, że ona lub on ożyje?

Większość bohaterów literackich cechuje pewna doza „przerysowania”. Żywy człowiek jest mieszaniną wielu różnych cech. Bohater literacki często zostaje sprowadzony do jednej – kilku cech. Jedna z jego cech zostaje uwypuklona. I paradoksalnie to przerysowanie sprawia, że bohater jest wyraźny, bardziej autentyczny. Przykład znany większości z nas – to *Skąpiec* Moliera. Jego główną cechą jest tytułowe skąpstwo - działanie, myśli, wyboru są podyktowane właśnie przez tę cechę. Równie wyrazista wydaje się chociażby Ania Shirley – zauważ, że autorka *Ani z Zielonego Wzgórza* szczególnie uwypukla kilka cech swojej bohaterki: gadatliwość, niezwykłą wyobraźnię, próżność. I to te cechy decydują o przeżyciach Ani, jej wyborach.

Pomyśl o znanych Ci postaciach literackich. Jakie ich cechy zostały szczególnie podkreślone? Na czym w ich przypadku polega „przerysowanie”?

Motywacja. Bohaterowie, czegoś chcą, do czegoś dążą. Może pragną wydostać się z jakiejś kłopotliwej sytuacji. Może pragną coś zdobyć, osiągnąć. Albo unikają czegoś lub kogoś. Ich pragnienia decydują o ich działaniu. Pisząc, zadawaj sobie pytanie: Czego on, ona może chcieć? Dlaczego?

Czy potrafisz wyobrazić sobie postać, która niczego nie chce? Nie ma żadnych pragnień. Do niczego nie dąży. Spróbuj stworzyć taką postać. Zastanów się, jakie doświadczenia ją ukształtowały.

Jak chcesz opisać swoją postać? Opowiesz o niej wszystko i przedstawiś ją już na samym początku? A może wolisz, aby czytelnik poznawał ją stopniowo? Od czasu do czasu rzucisz jakąś informację, coś zasugerujesz. Pozwolisz, aby postać mówiła sama o sobie. Scharakteryzujesz ją tylko przez jej czyny i wybory. Na czym Ci zależy? Na szybkiej akcji,

która nie pozwala na zbyt wnikliwe opisy? A może wolisz stworzyć studium psychologiczne, analizować każdy wybór bohatera? Pragniesz stworzyć intrygującą biografię? Czy dokładny opis wyglądu będzie miał znaczenie?

Przeczytaj poniższe opisy. Zwróć uwagę na to, jak bohaterowie zostali wprowadzeni w akcję. Czego się o nich dowiadujesz? Czego też przy okazji dowiadujesz się o innych ludziach, miejscach? Zwróć uwagę na szczegóły, znaczące drobiazgi.

1.

Tęgi ten młodzieniec nie zajmował jeszcze żadnego stanowiska; właśnie przyjechał z zagranicy, gdzie się kształcił, i po raz pierwszy ukazał się w wielkim świecie. Anna Pawłowna przywitała go ukłonem, który zwykła była stosować do ludzi najniższej hierarchii w salonie. Jednak pomimo najniższej kategorii przywitania, na widok wchodzącego Pierre'a na twarzy Anny Pawłowny odmalował się niepokój i strach podobny do tego, jaki okazuje się na widok czegoś nadmiernie wielkiego i rażącego obcością w danym miejscu. Jakkolwiek rzeczywiście Pierre był nieco wyższy od innych mężczyzn w pokoju, to jednak ów strach mógł dotyczyć tylko mądrego, a zarazem nieśmiałego, bystrego i szczerzego spojrzenia, jakie wyróżniało go spośród wszystkich w tym salonie.

2.

W dniu, w którym przyjechała, temperatura skoczyła do 90 stopni. Nowy Jork się pocił – wściekle zwierzę z betonu, schwytane w pułapkę niezwykłego o tej porze roku upału. Ale ona nie zwracała uwagi ani na upał, ani na śmiecie zawałające Time Square. Nowy Jork był najwspanialszym miastem świata.

3.

W lśniącej różowej peruce, jaskrawozielonych narciarskich spodniach i białym swetrze z angory Juliet Goldman stała wśród walizek. Gwałtowny deszcze obmył Nowy Jork, przemoczyła więc nogi. „Jeszcze tego mi brakowało” – mruknęła. Przeczytała niedawno rozprawę socjologiczną mówiącą, że gdy Amerykanka skończy dwadzieścia lat, to jej szanse na zamążpójście zmniejszą się o 50 procent...

W biografii bohatera są obecne miejsca, przedmioty – w jakiś sposób dla niego (niej) znaczące. Mogą to być „durnostojki” – pamiątki, drobiazgi na półkach. Może to być sukienka, którą ona nosiła w ważnym momencie swojego życia itp. Spójrz na ilustrację. Jakie znaczenie dla Twojej postaci może mieć to miejsce? Stwórz bohatera/bohaterkę, której biografia się z nim łączy.

Stwórz postać, która jest Twoim przeciwieństwem. Jeśli ty lubisz dzieci ona (on) ich nie lubi, nie chce mieć. Jeśli ty dużo czytasz, ona (on) uznaje tylko czytanie etykiet na produktach spożywczych (i to nie zawsze). Myśląc o sobie, stwórz swoją odwrotność.

Umieść ją (jego) w jakiejś nietypowej sytuacji (trudnej, komicznej, niecodziennej). Może wygrała na loterii. Albo odwiedził ją ktoś, kogo wolałaby nie widzieć. Co zrobi? Co powie?

Bohater, mężczyzna mieszkający w małym miasteczku, marzy o podróży dookoła świata. Kontaktuje się z popularnym portalem internetowym. Opowiada o swoim marzeniu-pasji. Od tego momentu wszystko przyspiesza. Zbiórki pieniędzy, aukcje, wywiady – cały kraj go zna i chce mu pomóc. Pewnego dnia bierze udział w popularnym programie telewizyjnym na żywo. I daje się sprowokować i ośmieszyć prowadzącemu/prowadzącej program. Wszyscy się od niego odwracają...

Opisz, co doprowadziło bohatera do ośmieszenia/kompromitacji? Co sprawiło, że dał się sprowokować? Jak człowiek z pasją, może nagle wszystko zaprzepaścić w jednym momencie, w jednym programie? Kim jest? Co się stało?

Bibilografia

I. Filipiuk, *Twórcze pisanie dla młodych panien*, Gdańsk 2000

Sztuka pisania. Tajemnice warsztatu pisarstwa odsłaniają: Ernest Hemingway, John Steinbeck, Kurt Vonnegut i inni, Łódź 1996